

Parikkalan kunnan elinkeino-ohjelma 2019–2025

Elinkeino-ohjelman päivitystyöryhmä 28.1.2021
Elinvoima- ja elinympäristölautakunta 11.3.2021 / 20§
Kunnanhallitus 4.5.2021 / 86 §
Kunnanvaltuusto 17.5.2021 / 10 §

1. LÄHTÖKOHTA JA VISIO

Parikkalan kunnan elinvoima- ja elinympäristölautakunta käynnisti elinkeino-ohjelman valmistelun vuonna 2018 päätöksellään 22.11.2018 / 125 § ja nimesi työryhmän valmistelemaan ohjelmaa. Kunnanvaltuusto hyväksyi joulukuun 2018 kokouksessaan (10.12.2018 / 25 §) vuoden 2019 talousarvion sekä vuosien 2019–2021 taloussuunnitelman todeten, että kuntastrategian mukaisen elinkeino-ohjelman laatimiseksi perustetaan työryhmä ja kehitetään elinkeino-ohjelma, joka vastaa 2020-luvun haasteisiin.

Valtuuston vuonna 2018 hyväksymässä kuntastrategiassa luotiin visio, johon elinkeino-ohjelmalla pyritään:

Visio 2025 Parikkala – Parasta yhdessä

Parikkalan kunnan vetovoima perustuu monipuoliseen yritystoimintaan ja kattavaan palvelutarjontaan, jossa kuntalainen on asuinpaikasta riippumatta keskiössä. Kunnan vahvuuksia ovat sen luonto, sijainti, talous ja turvallisuus.

Parikkalan vireyttä ja vetovoimaa vahvistetaan yritysmuotoisella ja yrittäjyyteen kannustavalla toiminnalla niin koulutuksen, maankäytön kuin kunnan palvelujen osalta. Kuntalaisten hyvinvointi turvataan laadukkailla ja monipuolisilla palveluilla yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ympäristöstä huolehditaan ja kuntalaisia kannustetaan oman terveytensä kokonaisvaltaiseen edistämiseen.

Vuonna 2020 alkanut ja yhä käynnissä oleva maailmanlaajuinen koronapandemia tulee väistämättä jättämään jälkensä koko yhteiskuntaan. Parikkalan kunnan on löydettävä omat vahvuutensa ja mahdollisuutensa, joihin tukeutua. Yksi merkittävimmistä mahdollisuuksista on hallitusohjelmaan vuonna 2019 kirjattu Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistäminen vuonna 2024. Näin ollen rajanylityspaikan kansainvälistyminen on muuttunut visiosta strategiaksi.

2. NYKYTILANNE

VAHVUUDET: <ol style="list-style-type: none">1. Sijainti: valtaväylät ja raja2. Puhdas vesi ja luonto3. Kotimaan matkailun vahvistuminen4. Elinvoimainen alkutuotanto5. Hyvät lähipalvelut6. Puutavaran saatavuus7. Kunnan talous8. Terveet päivähoito-, koulu- ja liikuntatilat9. Terveystuotepalvelut	HEIKKOUEDET: <ol style="list-style-type: none">1. Vähättelevä asenne2. Itä-länsi-suunnan logistiikka3. Jalostusteollisuuden vähäisyys4. Pula osaavasta työvoimasta5. Haasteet kunnan sisäisessä yhteistyössä6. Jätevedenpuhdistamon toiminta7. Valokuituyhteyksien puuttuminen8. Korkeat elinkustannukset
---	--

<p>MAHDOLLISUUDET:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Raja, Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistyminen v. 2024 2. Maaseudun ja maaseutumaisen elinympäristön arvostus nousussa 3. Etätyöt ja työelämän murros 4. Koulutustarjonnan lisääntyminen 5. Sähköisten markkinoiden hyödyntäminen (laajat asiakasryhmät verkossa) 6. Maatalous (hiilinielut, lähiruoka) 7. Yhteistyö Itä-Savon suuntaan 	<p>UHAT:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Väestön ikääntyminen ja poismuutto 2. Aluepolitiikka (Itä-Suomen näivettyminen) 3. Rakennusten arvon aleneminen ja korjausvelka 4. Muutokset luonnossa/ympäristössä (ilmastonmuutos, hanhet ym.) 5. Simpelejärven tilan heikentyminen (Siikalahden ruoppaus)
--	---

3. TULEVAISUUDEN TAVOITTEET

I TYÖPAIKAT JA TYÖVOIMA

Nykyisten työpaikkojen säilyttäminen ja uusien työpaikkojen syntyminen luovat kuntaan positiivista imua. Osaavan työvoiman saanti on haaste, johon kunnan on osaltaan vastattava ja toimittava koulutustarjonnan parantamiseksi. Muiden muuttajien lisäksi voimme aktiivisesti houkuttaa eläkeikäisiä paluumuuttajia. Heidän mukanaan tulee paljon osaamista ja samalla mahdollista keikkatyövoimaa.

Uusien asukkaiden saamiseen vaikuttaa myös vuokra-asuntojen saatavuus ja vuokrataso. Kuntastrategiassa on määritetty yhdeksi terveeseen kuntatalouden varmistamisen toimenpiteeksi luopuminen tarpeettomista ja vajaakäytössä olevista kiinteistöistä. Tämän ohella kunta voisi kuitenkin uusia vuokra-asuntokantaansa ja näin osaltaan olla vaikuttamassa alueen vuokratason ja samalla tarjota matalan kynnyksen asuinmuotoja nuorille ja paikkakunnalle muuttaville perheille. Kunnan vuokra-asuntojen kuntoon, saatavuuteen ja markkinointiin tulisi kiinnittää huomiota.

Pendelöinti ja etätyöt ovat iso mahdollisuus. Riittävien tietoliikenneyhteyksien varmistaminen sekä raide- ja kumipyöräliikenteen säilyminen ja kehittyminen vaativat aktiivista vaikuttamista ja edunvalvontaa.

Parikkala sijaitsee vahvan metsäteollisuuskeskittymän vaikutusalueella. Uusien tehtaiden syntyminen on epätodennäköistä, mutta teollisuuden sivutuotevirtoja voisi hyödyntää tehokkaammin.

Tavoitteet ja työkalut:

- Työllisyyden parantaminen
 - + Kesätyösetelillä apua nuorten työllistämiseen, kunnan omat kesätyöpaikat nuorille
 - + Sesonki- ja kausityövoimaa alueelle enemmän
 - + Parikkala-lisä pitkäaikaistyöttömän palkkaamiseen (250 €/kk) (vrt. Sysmä-lisä)
 - + Oppisopimuskoulutus jatkokoulutuksen ja työllistämisen tukena
 - + Lisää osaamista kaikkien ulottuville Simpelejärven opiston avulla
 - + Aktiivinen yhteistyö oppilaitosten ja yliopiston kanssa

- + Yrittäjyyskasvatus kouluille yhteistyössä yrittäjähdistyksen kanssa
- + Duunipörssi. Työvoimaa etsivien ja työpaikkaa hakevien kohtaustapaikka.
- Innovatiivisten yrityshankkeiden kehitys ja tukeminen (esimerkiksi biohiili)
- Uusien asukkaiden houkutteleminen
 - + Vireät eläkeläiset
 - + Etätyöntekijät. Parikkala on hyvien yhteyksien päässä pääkaupunkiseudulta.
 - + Riittävät tietoliikenneyhteydet myös kunnan pohjoispäähän -> valokuituhanke
 - + Vapaa-ajan asuntojen muuttaminen vakituisiksi asunnoiksi mahdollisimman jouhevaa
- Varmistettava vuokra-asuntojen saatavuus ja maltillinen hintataso
 - + Kunta voisi ostaa joka kolmannen valmistuvan asunnon ja näin uusia vuokra-asuntokantaansa
- Aktiivinen edunvalvonta ja vaikuttaminen esimerkiksi uuden rautatieyhteyden saamiseksi Helsingistä itään

II ELINVOIMAISUUS

Yhteiset tapahtumat ovat merkittäviä yhteishengen ja elinvoimaisuuden luoja. Kesäaikaan Parikkalassa perinteisesti tapahtuu paljon ja etenkin kunnan pohjoispäähän meininki on virkeää. Tapahtumia tarvitaan kuitenkin myös talviaikana.

Tavoitteet ja työkalut:

- Rajanylityspaikan hyödyntäminen hankkeen avulla, palkataan hanketyöntekijä
- Erilaiset kehittämishankkeet
- Ravi- ja markkinakentän käytön tehostaminen
 - + Hanke alueen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen
- Kauniilla paikalla olevan keskustan torin tehokkaampi hyödyntäminen, vesireitti lähellä.
- Kylien kehittäminen, mm. Saaren torialue
- Uusien talvimassatapahtumien, kuten snow cross -kisojen toimintaedellytyksien turvaaminen
- Uusia tapahtumia jo olemassa olevien vahvuuksien ympärille
 - + Yön yli kestävä kuhan soutu-uistelukilpailu Simpelejärvelle
 - + Tiedotus- ja keskustelutilaisuudet eli karjalaisittain kahvilliset turpakäräjät Harjulinnassa
- Pienikin tuki tapahtumia järjestäville tahoille (urheilijat, kesäteatterit, kylätoimijat jne.) on tärkeä
- Yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksien parantaminen
 - + Koulun iltakäyttö turvattava
- Yhdistysten välisen yhteistyön koordinointi (vapaa-aikapalvelut)

III YRITYSTEN TOIMINTAEDELLYTYKSET

Jokainen yritys on koostaan riippumatta kunnalle tärkeä. Yritysmyonteistä kuvaa kunta luo ja ylläpitää muun muassa vastaamalla nopeasti ja ketterästi kunnanvirastolle tulleisiin yhteydenottoihin. Myös riittävä neuvonta ja prosessien nopeus esimerkiksi erilaisten lupien saamisessa ovat tärkeässä roolissa.

Kunta tiedottaa aktiivisesti tulevista hankinnoistaan ja kilpailutuksistaan. Kilpailutukset pyritään tekemään siten, että myös paikallisilla pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on mahdollisuus osallistua niihin.

Tavoitteet ja työkalut:

- Yritysmuoneinen päätöksenteko
 - + Yritysvaikutusarviointi käyttöön
 - + Paikallisten yritysten/paikallisuuden huomiointi hankinnoissa
- Kunnan viestinnän ja yhteistyön kehittämisen
 - + Selkeä roolijako ja toimintaohjeet
 - + Elinkeinoryhmä tarvittaessa nopeasti koolle yritysneuvotteluihin
 - + Yrityskontaktien dokumentointi ja raportointi eteenpäin
- Elinkeinopalveluiden tunnettuuden lisääminen
 - + Jalkautuminen yrityksiin

IV MAASEUTUYRITTÄMINEN

Maaseutuyrittäminen on isossa roolissa Parikkalan kunnan alueella. Rakennemuutos jatkuu, ja sukupolvenvaihdoksia sekä osakeyhtiöittämissä on tehty kiitettävästi. Yhteiskunnalliset paineet maataloudelle ovat nyt isot. Ekologisen ajattelun trendi ja ilmastomuutoksen tuomat haasteet voidaan kääntää myös mahdollisuudeksi.

Maatalous voi tulevaisuudessa ottaa nykyistä isomman roolin hiilensitojana. Viljelytapoja kehittämällä ja oikeaa tietoa levittämällä puhtaan ruoan tuotannosta voi jälleen tulla maaseudun valttikortti. Kaupungistuminen aiheuttaa sekä haasteita että mahdollisuuksia. Vaikka ihmiset vieraantuvat maaseudusta, samaan aikaan suomalaisuuden juuret koetaan olevan syvällä mullassa ja lähimatkailun uskotaan lisääntyvän. Puhtaan ruoan trendi ja lyhenevät jakeluketjut ovat tulevaisuutta, joihin pitää varautua jo nyt.

Tavoitteet ja työkalut:

- Tiedon lisääminen
 - + Vierailut kouluilla ja erilaisissa tapahtumissa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa (kunnan tuki tilaisuuksien järjestämiseen)
- Vaihtoehtoisten tuotantosuuntien tukeminen
- Paikallisuuden suosiminen julkisissa hankinnoissa
 - + Vasteaika kilpailutuksessa mukana
- Varautuminen kotimaan/maaseutumatkailun lisääntymiseen
 - + Yrittäjien aktivointi
 - + Kehittämishankkeista tiedottaminen

V IMAGO JA MARKKINOINTI

Parikkala tarjoaa hyvät lähtökohdat monipuoliseen elämään kaiken ikäisille puhtaassa ja vireässä maaseutuympäristössä. Erilaisissa palautekyselyissä on selvinnyt, että näitä vahvuuksia ei aina osata arvostaa riittävän korkealle. Asennemuutoksen saavuttamiseksi sekä väestön vähenemisen pysäyttämiseksi kunnan markkinointi ja imagon kohottaminen ovat avaintekijöitä.

Hyvinvoiva ja yhteisiin tavoitteisiin pyrkivä henkilöstö markkinoi kuntaa parhaiten. Helposti tavoitettava ja nopeasti yhteydenottoihin reagoiva organisaatio antaa yritysmyönteisen ja kannustavan kuvan koko kunnasta.

Tavoitteet ja työkalut:

- Näkyvä ja positiivinen kunnan markkinointi
 - + Kunnan viestintäohjelman päivittäminen
 - + Sosiaalisen median tehokkaampi hyödyntäminen
 - + Nettisivujen uusiminen
- Nettisivuista aktiivinen tiedotuskanava myös yrittäjille ja järjestöille
 - + Omakoti- ja yritystonttien tehokas markkinointi
 - + Työpaikka- sekä asuntotarjonta selkeästi näkyville
- Yritysten tarpeet ja toiveet huomioiva maankäyttö ja kaavoitus
- Vahvuuksien tuotteistaminen / imagon kohottaminen
 - + Jo olemassa olevien kohteiden, kuten Siikalahden ja Patsaspuiston, tehokkaampi hyödyntäminen
 - + Selkeämmät opasteet kääntämään turistivirtoja keskustan alueelle
 - + Ajanmukaiset tienvarsikyltit
 - + Täsmämarkkinointia yrityksiin -> Koirniemen alueelle ostoskeskus
- Luovuus ja rohkeus käyttöön
 - + Lähdevesi vesijohtoverkostossa ainutlaatuisia
 - + Pyhäjärven vesistö yksi Suomen puhtaimpia ja arvostetuimpia -> sen ympärille hanke
- Paikallislehden rooli hengennostattajana tiedostettava
- Hyvinvoiva henkilöstö
 - + Yhteinen visio koko organisaatioon
 - + Henkilöstön vahvuuksien kartoittaminen ja niiden hyödyntäminen tiimissä
 - + Konkreettiset työkalut, joilla henkilöstö sitoutetaan paremmin kuntaan
 - + Riittävät työvoimaresurssit

VI RAJANYLITYSPAIKKA

Parikkalan sijainti valtakunnan rajalla on kunnallemme sekä vahvuus että haaste. Kuntastrategiassa todetaan rajanylityspaikan käytön monipuolistamisen ja tulevan kansainvälistämisen olevan merkittävä kunnan kilpailukykyyn vaikuttava tekijä.

Tällä hetkellä Parikkalan rajanylityspaikka on tilapäinen, ja sen kautta kulkee lähinnä puutavaraa Venäjältä Suomeen. Rajanylitys vaatii erikoisluvan. Koronapandemia ei ole vaikuttanut rajanylityspaikan ylitysmääriin samalla tavalla kuin muilla (kansainvälisillä) rajanylityspaikoilla.

Kehittämistyötä on jatkettava systemaattisesti, sillä Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistäminen vuonna 2024 on kirjattu hallitusohjelmaan. Lisäksi vuoden 2020 lisätalousarviossa on esitetty määrärahoja Parikkalan raja-aseman tiesuunnitteluun. Näin ollen rajanylityspaikan kansainvälistyminen on muuttunut visiosta strategiaksi. Elinkeinoitoimen resurssit rajanylityspaikan kehittämiseksi ovat rajalliset, joten on selvitettävä mahdollisuudet ylityspaikan ja koko alueen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen hankkeen avulla.

Tavoitteet ja työkalut:

- Käynnistetään Parikkalan rajanylityspaikan kehittämishanke, jonka avulla valmistaudutaan tulevaan kansainvälistymiseen

- Koirniemen alueen kehittäminen liittyen rajanylityspaikan kansainvälistymiseen (kaupalliset palvelut, yritystoiminta)
- Lähialueyhteistyön helpottaminen / kehittäminen
 - + Rajanylityspaikan aukioloaikojen pidentäminen
 - + Rajanylityspaikan kehittämisestä tiedottaminen järjestämällä avoimia tilaisuuksia kuntalaisille ja luottamushenkilöille
- Varautuminen rajanylityspaikan statuksen muuttumiseen
 - + Valtatie kuuden ja Kolmikannantien risteysalueen sekä Kolmikannan tien liikenneturvallisuuden parantaminen
 - + Hyvien suhteiden ylläpitäminen Lahdenpohjan piiriin (Parikkalan ystävyyskunta)
 - + Yhteiset tapahtumat ja yritysyhteistyön kehittäminen
- Rajanylityspaikan kansainvälistäminen
 - + Parikkalan rajanylityspaikan kehittämisen seurantaryhmä kokoontuu säännöllisesti. Monen tahon edustajista koostuvassa rajaseurantaryhmässä mietitään konkreettisia toimenpiteitä ja vaikutetaan asioihin maakunta- ja valtiotasolla.

4. OHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITTÄMINEN

Elinvoima- ja elinympäristölautakunta seuraa tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista puolivuositain sekä tekee niihin kehittämissuhteita. Lisäksi lautakunta raportoi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle elinkeino-ohjelman tavoitteiden toteutumisesta vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.